

Fra land til land

Smá glimt fra noen Sverige-reiser

(Framhald)
ALLSIDIG INDUSTRI
Skånes bedrifter er mange og varierende. (Teglverker, kalkbrudd og sementindustrien er stor ved Öresund, store kormøller med dertil hørende sukkerfabrikker og annen næringsmiddelindustri. Tekstil og gummifabrikker er det også. I Malmö er det godt om verfter og skipsverksteder. Over alt gjør skåningen seg gjeldende som en tiltakslysten og frisk mann. Det ses at skåningene er Sveriges bergensere. Og det sier ikke så lite.

EN VIKTIG OPPGAVE:

A VERNE KULTURARVEN

Sterke krefter i den skånske befolkningen gjør seg gjeldende for å bevare gamle verdifulle saker og ting. Herregårder og godser kjemper for livet. De vakre og verdifulle høg og pileskogene er lykkeligvis ikke kommet inn i ødeleggelsene og granen, dette nytte-treet breier seg jo også mer og mer overalt hvor den får høve til det. De malmunge klokke i kirkene fra svunne tider kaller sine menighetsmedlemmer til kirkegang.

Kunstnerne — og dem er det mange av i Skåne. Kunstmalerene gjør sitt beste for å feste mulige detaljer av det gamle Skåne til lerrettet med storkene på takene, gåsmer og hennes flokk av gulgule nøster av unger, de nevnte halltakene, møllene, alt som gjør landskapet vakker og romantisk, slik den gode skånesonnen Edvard Person viste i sine uforglemmelige filmer. Skåne har sine diktere: Vilhelm Ekelund, Anders Österling og ikke forglemme Selma Lagerlöf, den ukjente lærerinnen fra Landskrona som vi skal høre om i neste reisebrev. Det skal i hvertfall her nevnes at hennes Nils Holgersons eventyrreise forteller meget om Skåne.

OG ARBEIDERRØRSLA DA!

Hva har ikke den svenske arbeider bevegelses pionerer fra Skåne betydd for landet. Vi nev-

ner med ære sosialdemokraten, skredderen Mester August Palmén fra Skabesjö. Den tidligere dalmassen Axel Danielsson, uegennyttige idealister som skomakeren Fredrik Thorson fra Ystad, som ble en av Sveriges beste finansministre, mureren Iils Person, Malmö og ikke minst redaktøren August Nilsson, Kabbar den originale bladmannen som har gjort en lysende bragd for den svenske arbeiderklassen og arbeiderpressen. Han begynte som fruktdyrker og ble redaktør og vente seg så tilbake til jorda og fortsatte som frukteksperit. Sannelig en symbolsk livsgjerning. — Vi kunne si mer, skrive spalte opp og spalte ned om den mann jeg nå nevner og som ledet Sverige i byggende freds år og gjennom tunge krigsår: Statsminister Per Albin Hansson.

Vi har nå streift inn på Skåne før og nå. Så er tida inne for å kjøre inn på hovedjernbanestasjonen i

MALMO — SVERIGES TREDJE STORSTE BY

med over 300 000 innbyggere og rike minner fra fornstora dar, med kanaler, moderne komfort og muligheter for interessante dager. Byens teater har 1700 sitteplasser, bibliotek et av Sveriges største med en halv million bøker til utlån og lesning. De ses ofte at tall er kjedelige, men de som bilder til å illustrere stoffet med. Fotballstadion har 30 000 plasser. Kirken er verdt et besøk, ellers kan nevnes Malmöhus et særpreget kulturklenodie. «Arbeidet» er en god representant for byens og landskapets presse og vil vi vite noe mer så kan vi kontakte Arbeidernes Bildningsforbunds Malmöavdeling i Spångatan 47.

Fra Malmö har vi bare en halvtimes veg til Trelleborg hvor fra ferjene drar over Østersjøen til kontinentet, men dit skal vi ikke ennå. Vi setter i stedet kurs for Stockholm.

Nå ser det ut til at vi har laget en trekant av Sveriges tre største

byer. Fra Göteborg tar det ikke mere enn fire fem timer til hovedstaden. Reiser vi over Oslo — Magnor — Charlottenberg, bruker toget ikke mere enn åtte timer og alle reiser er like behagelige. Det var kvell før jeg nådde byen på min første Stockholm-tur. Før vi kommer til sentralen ser vi da Stads husets kjente silhuett. Den greie turistinformasjonen sørger for hus og snart etter kan man gå til ro etter å ha lagt opp dagsprogrammet for morgendagen. Vi kan være trygge for natten for ute på Ridderholmen holder Birger Jarl evig vakt akkurat som Holger Danske der ute ved Helsingør.

Apropos Jarl så spiller den gata som har navnet etter ham en stor rolle i Ivar Lo Johanssons kjente bok »Kungsgatan». Og når vi nevner forfatternavnet så har jo Johansson gjort en lysende innsats for de svenske husmennene, ståtarna, som jo heldigvis nå hører fortida til.

Stockholm er en av de hovedsteder man liker seg godt i med det samme. Den ser jo også ut som en eneste stor byggeplass som tar bort mer av Edvard Persons »Gamla staden». Walhalla og Svea vegene er lange som bare det. Høg husene er det mange av. Byen er besunget av mange kjente diktere

Bo Bergmann og Hjalmar Söderberg, Strindberg o.fl.

Jeg besøkte våre aviser »Stockholms tidningen» og »Aftonbladet». Begge avisene som nå eies av den svenske faglige landsorganisasjon er modernisert i meget sterk grad og ledes av framrakende folk.

Stockholm er kjent som kunstens by med opera og utallige kulturelle institusjoner. Byen har sin store sjarme, dens historie er rik, avvekslende og ikke minst dramatisk. Men dagens Stockholm er en by i en rivende og fredelig utvikling.

Fridtjof Diesen.

»SILKIENNI«

Vestmanna — tlf. 145



FRAMLEIÐIR: Dögurðamat - desertir-salatir og annan viðskera

Max Cato:

FEIGDARFUGLAR

(Framhald)
Hvøldarloftið var myrkablátt, og angin stóð í nasarnar. Ljósini glampaðu í litlu hævudgotuni. Nakrar fáar krambúðir voru opnar enn, av og á skygdi út úr onkrum skeinkihölli og harmonikuleikur ljóðaði, og kámt ljós hómáðist úr kirkjudurunum. Um ein slotaði eftir, hoyrdist surr frá óvita-dreingjum, ið royndu seg til kirkjukórið. Sálmaðokur í elli-vuáaldri, heidnir siðir og gandakallar meðan óvitin gerst maður. Tað er vónleyst at iðka guðfrøði við sovorðnum fólki, ha?

Tygum vita, hvussu tað er við fransmonnum? Okkum leingist so illa heimafur, og allastaðnis, sum vit koma, royna vit at hava nakað av heimlandinum við. Tygum finna smábýr her úti í Kyrrahavinum, sum kundu verið tiki beint úr Provence ella Lan-

guedoc — sama slag av brúlegging — somu öröktu húsa-siðurnar — somu grønu vind-eygalúkurnar — somu vind-eyguni við kúputum glasi. Bert teir risahøg palmarnir og ljós-reyða korallin og teir yvir-vaknu gággukrabbarnir í fjør-uni eru örðvisi. Og soleiðis dárar mæ tað eisini best.

Lastbilurin var ikki kominn eftir okkum, hann hevði annað og betri arbeiði. Vit gjørdur tí av, at fara til gongu tann stutta teinin niðan. Fangarnir voru fremstir, so lögreglumaðurin. — Fólks sat til borðs uttanfyri skeinkiholini og fingus aftandrikk. Á horninum stóðu nakrir og dongdu politikk. Tólv túsin kilometrar úr Paris — og somu politisku kannusmiðirnir ... Nakrir ungir komu eftir gongubreytini við gentum teirra, og i unga látri teirra var mikil fyrirjättan.

Knappliga nippaði naviga-

tørun meg í armin: »Ketan» teskaði hann. »Fólk varnast hana. Er tað neyðugt at hava teir leinkjadar?»

Eg stardi ímóti teimum trim-monnum, sum tværarð undan. Løgið, men tað sá ikki út til, at skemdarmerkið orkimlaði teir. Teir høvdu kanska mist einhvønn stoltleika. Runan, ið var tveitt eftir teimum, rein ikki longur við teir. Eg hugdi spyrjandi uppá stýri-mannin.

»Tú hevur ábyrgdina,« segði hann. Hann var framvegis í ringum skorum. »Tú kennir boðini. Teir skulu flýggjast í fangahúsið móti kvittan, at teir eru framkomnir.»

»Tja, men hvat kunnu teir gera her til sakar?»

»Teir kunnu royna at rýma. Sovorðið slag, ið einki hevur at tapar.»

»Men tað er ongastaðnis at rýma. Utanfyri býin og út-varpsstöðna var einki annað enn kováði ótøki, fult av flogkyktum. Hvargar skuldu teir fara? Eg bendi á lögreglu-mannin, sum kom stundandi

aftanfyri teir við riflu á oksluni, »og hann hevði eisini skot-ið.»

»Ja, tað hevði hann sakt-ans,« svaraði stýrimaðurin. »men hann er ikki maður fyri at raka ein fil í reyvina, um hann er fimm metrar burturfrá á áljosum degi. Í hesum hálv-myrrinum vóru teir longu komnir langt inn í kjarrið áðrenn hann visti, hvat ið stilli-pinnurin skuldi nýtast til.»

Tað er lætt at vera fólka-ligur móti hampafólki, men vit høvdu her at gera við nakrar snúðiligar jassar. Og har-aftur var tað bert fimm mi-nuttir niðan til umboðsmannin og fangahúsið. Eg vendi mæ móti navigatørunum og segði: »Legg ikki í at lata samvitsku tygara arbeida yvirtíð — teir leggja ikki petti í tað.»

»Eg skammti meg,« teskaði hann — hann hevði havt í við-føri alt tað góða, hann hevði lært, og hann skuldi longu missa tað, áðrenn skeggið var harðnað.

»Leggi tygum ikki uppí hetta,« segði er argur. »Nú eru

tygum ikki í læra skúla.»

Vit komu framvið tí litla krakutinginum á horninum. Teir gløddu at konstáplinum við rifluni, og teimum trimum. Knappliga varð tøg. Nakrir eltu okkum. Tá ið vit komu niðan í gotuna, stardu tey ungu inni á gongubreytunum at okkum. Fólk stardu úr skeinkistovunum. Vit gingu úti á koyrivegnum fyri at vera undan ljósinum, men tey stardu kortini..., um onkur hevði leitt nokur sirkusdjór niðan eftir Champs Elysées, hvussu halda tygum fólk høvdu borið seg at? Sjálvandi høvdu tey gløtt.

Ein ungdomur í trøngum blábrókur rópti skemtandi: »Duga teir at gera kunstin?» Marcel snaraði hovdinum og rendi eyguni eftir honum. Um hann hevði verið leysur, hevði hann nokk lært ótangan einhvønn kunst, men tað hevði verið við styvlahælunum.

Harry og blámaðurin lóttust ikki um vón. Teir ikki so mikli úm sum litu um oksl.

(Framhald)